

KORO EĞİTİMİNDE DALCROZE YÖNTEMİNİN MÜZİKSEL ALGI VE BİLGİLENME ÖĞRENME ALANI AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ (*)

Evaluating The Method of Dalcroze in Choir Education With Regards to Learning Area of Musical Perception and Information

DOI NO: 10.5578/amrj.67096

Emel Funda TÜRKMEN¹
Aslı PANCAR²

Özet

Müzik eğitiminin korolar yoluyla yaygınlaşması düşüncesi son yıllarda gittikçe yaygınlaşmakta ve bu alana yönelik öğretim yöntemleri üzerine çalışmalar artmaktadır. Müzik eğitiminde yer almakta olan öğrenme alanları, koro eğitimine uyarlandığında hem etkili bir müzik eğitiminin hem de etkili bir koro eğitiminin yürütülebileceği düşünülmektedir. Bu düşünce doğrultusunda müzik öğretim yöntemlerinin koro eğitimine nasıl uyarlanabileceği ve koro eğitimi içerisinde bu yöntemlerin kullanımının yararları araştırılmak istenmiştir. Dalcroze Yöntemi ise müzik öğretim yöntemleri arasında en eskisi olmanın yanında üzerinde çalışma ve araştırmaların daha az olduğu bir yöntemdir. Hareket ve dans odaklı bu yöntem öğrencilerin müziği bütün bedenlerinde hissetmelerini sağlamayı amaçlamaktadır.

Bu araştırma, sosyal paylaşım sitesi olan YouTube üzerinde paylaşılmış, Dalcroze Yönteminin kullanıldığı videolarda “müziksel algı ve bilgilenme” öğrenme alanına yönelik öğelerin irdelenmesi yoluyla gerçekleştirilmiştir. Araştırma deneysel çalışmaların yapılmamış olması nedeniyle keşfedici yöntemlere dayalı olarak internet üzerinden erişilen videolar üzerinden yürütülmüştür. İzlenen videolarda müzik eğitiminin öğrenme alanları arasında yer alan “müziksel algı ve bilgilenme”ye yönelik unsurlar çözümlenmeye ve bu videolarda ne şekilde yer aldığı anlaşılmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Koro Eğitimi, Dalcroze Yöntemi.

¹ Doç. Dr., Afyon Kocatepe Üniversitesi, Devlet Konservatuarı, efturkmen@aku.edu.tr

² Lisans 4.sınıf öğrencisi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Devlet Konservatuarı, asli03pancar@gmail.com

* Bu makale Afyon Kocatepe Üniversitesi Devlet Konservatuarı Sahne Sanatları Bölümü'nde tamamlanan “Koro Eğitiminde Dalcroze Yönteminin Müziksel Algı ve Bilgilenme Öğrenme Alanı Açısından Değerlendirilmesi” adlı lisans bitirme tezinden yararlanılarak hazırlanmıştır.

Abstract

The thought of music education becoming more and more exposed has been wide-spread in recent years and the studies for those education methods towards this area is increasing. It is thought that when education areas which are in the music education adjust to choir education, it can be carried out both efficient music education and efficient choir education. In accordance with that thought it is desired to search how it can be adjusted music education methods to choir education and the benefits of utilizing those methods in choir education. Dalcroze method is the oldest method in music education methods and it is the method which has fewer researches as well. The motion and dance-centered method is aimed to provide the students to feel the music all over their bodies

This research is shared on social networking site YouTube, in the videos in which Dalcroze method was used, "Musical Perception and Information" was carried out by examining the items for the learning area. The research was conducted through the videos accessed on the internet based on exploratory methods because of lack of experimental studies. It is tried to analyze the factors towards "Musical Perception and Information" which is ranked among music education areas in the videos and tried to understand how it is taking place in the videos.

Keywords: *Choir Education, Dalcroze Method.*

GİRİŞ

Müzik, her bireyi etkileme gücüne sahip bir sanattır ve disiplinlerarası alandır. Bu yönü onun farklı bilim dallarıyla etkileşim halinde yürütülmesini, özellikle araştırma boyutunun, çok farklı dallarla çalışılmasını gerektirmektedir. Bunların başında eğitim bilimleri gelmektedir. Müzik eğitimi üzerine yapılan çalışma ve araştırmalar hem genel müzik eğitimi hem mesleki müzik eğitimi hem de amatör müzik eğitimi beslemektedir. Ruhun inceliklerini yansıtan yönüyle sanatsal bir iletişim yöntemi olan müzik, eğitim yönü ile kendi içerisindeki yöntem teknik ve stratejilerle bütünleştiğinde anlam kazanarak güçlü bir şekilde etki gücünü arttırmış, sadece eğlence boyutuyla değil eğitim boyutuyla da ilerleme göstermiş bir yandan sanat ve kültüre katkı sağlarken, diğer yandan toplum üzerindeki etki alanını genişletmiştir. Eğitimin önemli alanlarından biridir ve birçok işlevi müziği eğitimde vazgeçilmez bir boyut haline getirmektedir. Öğrenciler üzerindeki gücü eğitimcilerce her geçen gün çok daha iyi anlaşılmakta, yapılan araştırmalar bu etkileri belirgin bir şekilde ortaya koymaktadır.

Esmergöl ve Çaydere (2015)'ye göre, müzik eğitiminde izlenen yol olan müzik öğretim yöntemi işlenişe uygun seçilmeli, anlatılacak konunun işleniş için uygun yöntem ve teknik kullanılmalıdır. Böylece öğrenciye ulaşmanın daha kolay olacağı ve öğretmenin işinin kolaylaşacağı belirtilmektedir. Aynı şekilde koro eğitiminde de kullanılan yöntemler başarının arttırılmasında oldukça önemli bir rol üstlenir.

Müzik eğitiminin toplumun çok daha büyük bir kesimi ile buluşmasına hizmet eden korolar son yıllarda düzenlenen şenliklerin de etkisiyle giderek yaygınlaşmaktadır. Bu yaygınlaşma sürecinin sağlıklı bir şekilde yürütülmesi ve koroların niteliklerinin yükseltilmesi ise bilimsel yöntemlerle geliştirilen çalışmalarla mümkün olabilir. Bu açıdan müzik eğitiminde kullanılan öğretim yöntemlerinin koro eğitimine uygun özellikleri dikkate alınarak uyarlanması yapılan çalışmaların etkililiğini arttırmaktadır. Koroda müzik eğitimi yoluyla hem genel müzik eğitiminin beslenmesi hem de birlikte şarkı söyleme kültürünün oluşması ve toplumsal dayanışmanın güçlenmesi için bu yöntemlerin kullanılması faydalı olabilir. Öte yandan müzik eğitim yöntemlerinin kaynakları çoğunlukla yabancıdır ve bu yöntemleri açıklayan çalışmalar yine son yıllarda daha sıklıkla gerçekleştirilmektedir. Dalcroze, Kodaly ve Orff bu yöntemler arasında başta gelmekte ve bir bakış açısı, felsefe çerçevesinde yöntemlerini sistemleştirdikleri gözlenmektedir. Bununla birlikte özellikle görsel kaynaklar internetin gelişmesiyle erişilebilir olmuş, bu yöntemlere yönelik çalışma yapan eğitimcilerin paylaşımları da bu ağlar üzerinden çok daha fazla eğitimcinin faydasına sunulmuştur.

Medya araçları teknolojinin gelişmesiyle oldukça büyük yaygınlık kazanmıştır. Hemen herkes elindeki telefon ve kameralarla yaptığı tasarladığı ve yaşadığı olayları kayıt altına almakta ve bunları çeşitli sosyal paylaşım ortamlarında sergilemektedir. Youtube bunlardan biridir ve her türden ve isteğe uygun videoların paylaşıldığı görülür. Güncel konulardan konser kayıtlarına, her türden paylaşım bu ortamda gayet kolay bir şekilde izleyicilerle buluşabilmektedir. Beğenilme oranları ise kayıtların paylaşımında ve yaygınlaşmasında etkili olmaktadır. Bu özellikleri, eğitim açısından da önemli olanaklar sunmakta, gösterip yaptırma yönteminin de bu alanda kullanılmasına yol açmaktadır. El sanatlarından, temizlik ve yemek gibi birçok alan ve çeşitli sanatların ürünlerinin bu ortamda sergilenmesine ve izleyicilerle buluşmasına yardımcı olmaktadır.

Müzik eğitimine yönelik çalışma ve uygulamaların da son yıllarda gittikçe artan bir oranda YouTube içerisinde yer aldığı görülmektedir. Müzik eğitimcilerinin çalışmalarının bu ortamda paylaşılması, eskiden çok da iyi tanınmayan müzik öğretim yöntemlerinin yaygınlaşmasına yardımcı olmaktadır.

Bu çalışma müzik eğitiminde Dalcroze Yöntemini ele almakta, bu yöntem içerisinde müzik eğitiminin öğrenme alanlarına yönelik yapılan çalışmalar izlenen videolar yoluyla değerlendirilmeye çalışılmaktadır. Sosyal paylaşım sitesi olan YouTube’ta yer alan videolardan Dalcroze Yöntemini en iyi şekilde tanıttığı düşünülen üç video alınmış, bu videolardaki öğelerden müzik eğitimin öğrenme alanlarından “müziksel algı ve bilgilenme” öğrenme alanına yönelik çalışmalar irdelenmeye çalışılmıştır.

Koro müziği ve eğitim yöntemleri, koro içindeki bireye dolaylı olarak birçok yönden kazanımlar sunar. İnsan yaşamında koroların bireysel, çevresel, toplumsal, eğitimsel, psiko- sosyal, kültürel ve ekonomik alanlarda işlevleri bulunmaktadır. Koroların tek bir işlevi olmayıp birçok yönden ele alınabilir. Öğrencilerin vücudunu tanımalarına yardım eder yani doğru duruş öğretir. Sadece şarkı söylemeyi öğretmekle kalmayıp çocuğun yaşamına dokunur ve öğrencilerde eksik olan bir takım tutum ve davranışların oluşturulmasına katkıda bulunur. Bunlar gerek okul hayatında gerekse okul dışında birçok davranışı etkiler. Bunlardan en önemlisi eleştirel düşünme becerisinden yoksun yetişen bireylerdir. Eğitimcilerin çocuklara temelden başlayarak eleştirel düşünmeyi aşılması öğretim programının unsurları arasında yer almaktadır. Buna ilişkin davranışların kazandırılması korolar ile geliştirilebilmektedir. Kendini en iyi şekilde ifade eden bireyler toplumda ender bir yere sahiptir. Bunu sağlamak yine korolar ile mümkün olabilir. Koro sadece çocuğun şarkı söylemesi için oluşturulmuş bir ortam değil aynı zamanda bir davranış değiştirme sürecidir. Kültürel açıdan değerlendirmek gerekirse korolarda yer alan koro üyeleri konserler vermek amacıyla katıldıkları birçok festival ve şenlik vasıtasıyla konsere çıkarlar ve bu konserlerden pek çok kazanımla geri dönerler. Farklı şehir ve ortamları tanıma fırsatı yakalarlar. Bu konserler sadece şarkı söyleyip konseri tamamlamak değil aynı zamanda iş birliği ile bir şeyler paylaşmayı sağlamaktadır. Koroların işlevlerini en iyi şekilde yerine getirebilmesi etkili öğretim yöntemlerini gerektirmektedir. Bu yöntemler arasında Kodaly yöntemi doğrudan koro ile ilgilidir. Dalcroze ve Orff yaklaşımının koro içerisinde kullanımına yönelik çalışmalar bulunmakla birlikte yaygın değildir.

Dalcroze Yöntemi

“Emile Jaques Dalcroze 1865-1950 yılları arasında yaşamıştır. Viyana’da doğmuş edebiyat alanında eğitim görmüş, müzik eğitimini Cenevre Konservatuvarında ve Paris Konservatuvarında tamamlamıştır. Ailesi İsviçre kökenlidir. Küçük yaşlarda olağanüstü yetenek göstermiş, Johann Heinrich Pestalozzi'nin (1746-1827) felsefesini ve tekniklerini inceleyen ve uygulayan bir müzik öğretmeni olan annesi tarafından yetiştirilmiştir. Piyano için ilk marşını yedi yaşında iken yazmış, Cenevre Kolajı ve Müzik Konservatuvarına alınmıştır. Daha sonra Paris’e kompozisyon öğrenmek üzere geçer LeoDelibes ve GabrielFaure gibi önemli müzik adamlarıyla çalışır.1885’te Cenevre’ye geri döner. Burada Mathis Lussy ile çalışır. Lussy’nin ritim ve müzikal ifade öğretimi üzerine teorileri Dalcroze’un daha sonraki çalışmalarını derinden etkilemiştir (Caldwell, 2012).

Dalcroze, 1886’da Cezayir’deki bir tiyatronun müzik yönetmenliği görevini üstlenmesinin eğitimine kısa süreyle ara vermesine neden olduğunu fakat bu görevin ona, son derece ilginç ve ilham verici bulduğu popüler Arap müziğinin ritmik öğelerini tanıma fırsatını da verdiğini belirtir (Black, 2003. Akt. Tunçer ve Doğrusöz, 2013). Arap halk müzikleriyle tanışması onun eşit olmayan vuruşlar ve ölçü değerleri için nota yazım teknikleri gibi pek çok konuda kendini geliştirmesine katkıda bulunmuştur. Eşit olmayan vuruşları ilk olarak burada kullanırken bedenle ilişkilendirdiği kaydedilmektedir. Cezayirli müzisyenlerden kurulmuş bir orkestrayı yönettiği sırada 4 zamanlı bir müzik eserini öğretirken, zili çalan müzisyenin 4 zamanlı, ancak flüt çalan müzisyenin 3 zamanlı çalması gerektiği karşısında yeni arayışlara girmek durumunda kalır. Burada ölçüyü doğru öğretmek için, her vuruşu bir mimik-jest ile öğretmek fikri aklına gelir (Black, 2003. Akt. Tunçer ve Doğrusöz, 2013).” Armoni ve solfej dersleri verdiği Cenevre Konservatuvarında eğitimciliği sırasında öğretim yöntemlerini geliştirmiştir. 1906 yılında öğretim yöntemlerini tanıtmaya başlamıştır.1910’da kurduğu okul, 1914’te Birinci Dünya Savaşının başlamasıyla kapanınca çalışmalarını Cenevre’deki bir merkezde yürütmüştür. Dalcroze’un geliştirmiş olduğu yaklaşım ve öğretim yöntemleri pek çok ülkede ve çok sayıda eğitimci tarafından benimsenmiş ve kullanılmaya başlanmış, pek çok okulun müzik eğitimi programlarında yer edinmiştir. Avrupa Amerika ve Avustralya’da kullanılmakta, Japonya, Çin, Tayvan ve G. Kore’de gittikçe artan bir ilgiyle yöntem yaygınlaşmaktadır. Cenevre’deki Dalcroze Müzik Eğitimi Merkezi bu

yöntemi kullanan müzik eğitimcileri yetiştirmekte sertifika programlarıyla eğitimcileri geliştirmektedir. Dalcroze eğitimcilerinin pek çok farklı alana birden hâkim olmaları ve etkin biçimde bu alanları çalışmalarında kullanmaları beklenmektedir. Bu nedenle lider bir kişilik ve müzik eğitimcileri arasında yol gösterici oldukları söylenebilir (Türkmen,2016). Dalcoze Yöntemi, beden hareketleri ritmik jimnastik üzerine yoğunlaştığı görülen bir yöntemdir ve müziğin bütün vücut tarafından hissedilmesi yoluyla öğrenileceği görüşüne dayanmaktadır. Hareket yoluyla müziği öğrenme ve yaşama yöntemi olarak bilinmektedir ve Carl Orff, Zoltan Kodaly ve Schiniki Suzuki tarafından geliştirilen diğer müzik öğretim yaklaşımlarına öncü olmuştur (Bilen ve Özmenteş,2005). Dalcroze Yöntemi, müziğin temel elementleri olan ritim, dinamikler, ton ve form ile müzik öğretimine yer vermektedir ve müziğin temel eğitiminde en önemli nokta, ritim ve müzikle ilgili ana unsurların ritmik jimnastik ya da vücut hareketleri ile öğretilmesi olarak gösterilmektedir. Yöntemin ritim duygusunu sağlamlaştırdığı, öğrencilerin kişilik gelişimlerine ve kendine güven duygularının güçlenmesine yardımcı olduğu belirtilmektedir. Müzik yeteneği olmayan veya engelli olan çocuk gruplarında bile olumlu sonuçlar alındığı vurgulanmaktadır (Erdal, 2005).

Dalcroze çalışması birçok ögeyi içinde barındırır bunlar ritim solfej ve doğaçlamadır. Ritim becerileri Dalcroze Yönteminde öğrencilerin hissetmesi ve bedeniyle uygulaması yoluyla sağlanır. Bu ritim çalışmalarını piyanoyla uygulamalı olarak yapmak eğlenceli bir o kadar da eğitici. Doğaçlamanın yeri çok önemlidir. Öğrencilerin bir kalıba sığmak yerine daha özgür düşünmeyi başarmaları, aynı zamanda pratik düşüncelerini de geliştirmeleri sağlanabilir. Bu teknikle çalışan öğretmenlerin tek bir alanda değil birçok alanda bilgi sahibi olmaları gerekir. Hareket yapma, yorumlama, esneklik, koordinasyon, denge işbirliği, temiz ifade, canlılık, girişim becerilerine sahip olmalıdır. İçine kapanık çevresiyle ilişkileri güçsüz solfej, doğaçlama yeteneğinden yoksun bir Dalcroze öğretmeni olması bireylere katkı sağlamayacaktır. Dalcroze eğitimi her yaşta her düzeyde öğrencilere uygulanabilir. Bunu uygulamak ilk başta öğrencilerin dikkatini çekecek eğlenceli bir şekilde vakit geçirmelerini sağlayacaktır. Müziksel olarak düşünüldüğünde ise beceri, algı yorum dikkat geliştirecektir. Tunçer ve Doğrusöz (2013)'ün aktardıklarına göre Dalcroze için yöntem bir araçtır, müzik eğitiminin amacı icracı yetiştirmek değil, öncelikle insanları müzikal anlamda geliştirmek ve yetiştirmektir. Buna dayalı olarak müziğin

temel yapı taşları olarak gördüğü ses ve ritim konularında öğrencilerin duyarlılaşmalarının gerekliliğini vurgulamıştır. Metodunu bir müzisyen olarak müzisyenler için tasarlamış, deneyimlerine devam ettikçe, öncelikle ritim duygusunu geliştirme amacını taşıyan bir metodun müzisyen eğitiminde önem taşıdığını anladığını, bireylerin algılama ve ifade etme yeteneklerini geliştirdiğini ve içten gelen duygularını kolaylaştırdığını fark ettiğini, tecrübelerinin bir kişinin karakterinin oturmadan, ifade yeteneği gelişmeden, herhangi bir sanat dalında çalışmalar yapmaya hazır olamayacağını gösterdiğini belirtmiştir. Bunların yanı sıra Eurhythmic dikkat, dikkati bir noktada toplama, hafıza, eşgüdüm, öz denetim ve duyarlılık konuları ve bu konuların geliştirilmesi üzerine kurulmuş bir yöntem olarak dikkati çekmektedir.

Dalcroze Yönteminin amacını açıklarken, şarkı söylerken ya da çalarken, çalmada karışıklık, eşlik sırasında takip edememe, kaba bir şekilde vurgulama ya da hassasiyet eksikliği gibi hataların öğrencilerin kas ve zihinsel kontrollerinden kaynaklı olduğunu belirtmektedir. Vurguladığı hataların düşünen zihin, emir veren beyin, ileten sinir ve yürüten kas arasındaki koordinasyon eksikliğinde gerçekleştiğini söyler. Ardından müziği duygusal olarak gölgelendirme/reklendirme becerisinin, sinir sistemi ile kas sistemi arasındaki eşgüdüm ile yani beyin ve uzuvlar arasındaki hızlı iletişimin terbiyesiyle, üstüne bütün organizmanın sağlıklı olmasıyla ve her müzikal hatadaki bireysel nedenleri keşfetmeyi denemekle ve bunları düzeltmek için bir yol bulmak olduğunu dile getirir. Eurhythmic metodunu aşamalı olarak geliştirdiğini açıklar. (Dalcroze, 1912. Çev: P&E Ingham).

Abramson (1998. Akt. Gürgen, 2006) ise bu amaçları: 1. Öğrencilerin dikkat, konsantrasyon, sosyalleşme ve nüanslara duyarlılık becerilerinin geliştirilmesi, 2. Duyma, okuma ve ritim oluşturmaları ile ritmik becerilerin geliştirilmesi 3. Seslerin yükseklikleri, melodi, oluşturma, tonalite, dizi ve kadansları anlama. 4. Müziksel hafıza geliştirme 5. Zihinsel olarak ritmik motifler içerisinde bilginin işlenmesi, biçiminde sıralamıştır.

Abramson (1980) kinestetik'in, vücut hafıza doğaçlama egzersizleri olarak görülebileceğini ve hatta yaratıcı hareketlerin absürt örnekleri olarak uygulanabileceğini belirtir. Bununla birlikte, müzik eğitiminde Dalcroze yöntemine özgü dört güçlü öğretim ilkesi, derinlik, özgünlük, hayal gücü ve biliş üretebilir. 1. Kendini

gerçekleştirme, 2. Uyarma / engelleme 3. Düzenleme, 4. Müzik ve dinleme.

Dalcroze'a göre müziğin öğretilmesinde en etkili yol dört temel ilkeye dayanmaktadır.

1. Müziği algılama becerisi ve yanıtlama becerisi geliştirilmelidir.
2. Öğrenciler müziği hissetmede içsel bir duyuş geliştirmelidir. Hareketlerde bağlantısı olan zaman, mekân ve enerjinin müzikte karşılığı vardır.
3. Kulak, beden ve akıl arasındaki iletişim geliştirilmelidir.
4. Öğrenciler, sözel ve devinişsel tasavvur güçlerini geliştirmelidirler. Bu müziği okumanın anahtarıdır (Mead, 1996. Akt. Manifold, 2008).

Bu adımlar doğrultusunda öğrencinin müziksel becerisi, müziksel algısı, kulak, beden ve akıl arasındaki kurduğu iletişim gelişecek ve diğer öğrenme alanlarını etkileyecektir. Maddelere baktığımızda ilk olarak Dalcroze çalışmalarının ilk amacı dikkattir. Dikkat öğrencilerin bütün alanlarda zorlandıkları bir zihinsel çabadır. Dikkat eksikliği her bireyde olabilir bunu sağlamak güç olacaktır. Fakat Dalcroze Yönteminde dikkati geliştirme bireyin sosyalleşmesini sağlayan aynı zamanda nüanslara duyarlılık becerisini geliştiren bir ögedir.

Bu özellikleri Dalcroze Yöntemini müzik eğitiminde eşsiz bir yonteme dönüştürmekte, yöntem içerisinde kullanılan tekniklerin müzik eğitiminde yer almasının gerekliliğini ortaya koymaktadır. Bu gerekliliğe dayalı olarak yapılan bu çalışma ile Dalcroze Yönteminin nasıl kullanıldığı ve öğrencilerin müziğin ritim öğelerini algılamalarında hangi yönlerinin etkili olacağı irdelenmeye çalışılmıştır. Bu doğrultuda problem ve alt problemler yoluyla çalışma gerçekleştirilmiştir.

“Eğer bir öğretmen iseniz öğrencilerinizin size duyduklarını gösterebilecekleri durumlar oluşturun, öğrenci iseniz sahip olduğunuz bedeni hayal edin. Dalcroze Eurhythmics bedenimizin duyduğu ve anladığı üzerine farkındalık yaratır ve vokal teknik ile planlı bir şekilde ifade becerisini harmanlar” (Caldwell, 2012). Hareket kulak ve beyin arasındaki bağlantıyı somutlaştırır ve derinlemesine bir içsel müzik anlayışı geliştirilmesine katkıda bulunur. (Le Collège de l’institut Jaques-Dalcroze, 2009, p. 11) Dalcroze yaklaşımında sinir sistemi, vücudun doğal ritimleri, çeviklik, hayal gücü ve müzikal hafıza birlikte aynı anda gelişir (Akt: Merwe, 2015).

Daley (2012), bir koro şefi olarak bu yaklaşımı besleyici bulduğunu, asla endişe verici bulmadığını belirtir, koristlerin müzikle haşır neşir olmalarından mutlu olduğunu söyler. Müzikal olarak her zaman eser üzerinde zaman, mekân-enerjisinin öğeleriyle oynadıkça nüans, hikâye ve ifade duygusunun ortaya çıktığını, yeni ve büyüleyici şeyler keşfettiklerini anlatır ve Dalcroze'un müzikal kompozisyonunun merkezinde denge bulunduğunu belirtir. Ayrıca beden temelli öğrenmenin prova süreçlerini hızlandığını ve uygulama zamanlarını canlandırdığını vurgular.

Bu düşüncelere dayalı olarak koro eğitiminde, bir müzik eğitimi yöntemi olarak Dalcroze Yöntemi “müziksel algı ve bilgilenme öğrenme alanına yönelik olarak kullanılabilir mi? Sorusu çerçevesinde ele alınan araştırmada verilerin elde edilmesi ve yorumlanabilmesi amacıyla “Dalcroze Yöntemi çerçevesinde yapılan çalışmalarda müzik eğitiminin “müziksel algı ve bilgilenme” öğrenme alanına yönelik çalışmalar nelerdir?” ve “Koro çalışmalarında Dalcroze Yöntemi uygulanabilir mi?” soruları etrafında ele alınmıştır.

Bu araştırma; Dalcroze Yönteminin koro eğitiminde kullanımına yönelik öğrencilerin müziğin ritmik öğelerini algılamaları ve kavramalarına ilişkin becerilerini geliştirmek için neler yapılabileceğine dair bir bakış ortaya koymak amacıyla taşımaktadır. Dalcroze Yönteminin koro eğitiminde kullanımına yönelik çalışma ve uygulamaların örneklerini sunarak yaygınlaşmasının sağlanması ve koro eğitiminde ne şekilde kullanılacağına daha açık bir şekilde sunulması koro eğitimcilerinin faydalanmalarına açılması yolunda bir görüş ortaya koymaktadır.

Araştırma, Dalcroze Yönteminin koro eğitiminde kullanımına yönelik bir bakış açısı oluşturmak, bu yöntem içerisinde kullanılan tekniklerin Türk müzik eğitiminde kullanımını sağlamak, koro eğitiminde kullanılan yöntem ve teknikleri geliştirmek, koro eğitimi içerisinde öğrencilerin dikkat, odaklanma, beden ve ritim algılarını geliştirmek, müzik bilgilerini hareket ve dans yoluyla koro eğitimi içerisinde geliştirmek amaçlarından önemlidir.

YÖNTEM

Bu çalışmada, içeriği ve amacı bakımından tarama modeli kullanılmıştır. Bununla birlikte internet günümüzde sıkça kullanılan ve çeşitli paylaşımlara açık bir ortamdır. Bu ortamda kullanılan çeşitli siteler hemen herkesin paylaşımına ve kullanımına açık bir şekilde

hizmet vermektedir. Bu yönüyle kullanıcılarına çeşitli konularda bilgi edinme fırsatı da sunmaktadır. Örneğin, ülkemizde Dalcroze Yöntemi üzerine yapılmış yeterli çalışma bulunmamakta, bu yöntemin tanıtılmasına yönelik çalıştay ya da seminer gibi toplantılar yoluyla eğitimler verilmemektedir. Bu durum, Dalcroze Yönteminin tanınmasını güçleştirmekte ne tür araçlar kullanıldığı konusunda bilgiye erişimde sıkıntılar yaşanmasına neden olmaktadır. Bu noktada YouTube gibi paylaşım videolarının yüklendiği internet ortamları veri toplamak veya bilgi edinmek açısından konunun ilgililerine temel konularda öğrenme fırsatı sunmaktadır. Bu yönüyle araştırmanın keşfedici bir yanı bulunmaktadır.

Keşfedici araştırmalar, araştırmacılar bir konu ile ilgili yeterince bilgi sahibi olmadıkları konuları incelerken başvurulan yöntemlerdendir. Bu yöntemin, konuyla ilgili ön bilgi sağlayacağı ve gelecekte yapılabilecek deneysel çalışmalara ortam hazırlayabileceği düşünülmekte, bu nedenle yüzeysel bilgi toplamaya yönelik olarak sosyal paylaşım sitesi olarak da görülebilecek YouTube yoluyla paylaşılan ve Dalcroze Yönteminin kullanıldığı belirtilen videolardan yönteme ilişkin bilgiler edinmeye çalışılmaktadır.

Bu çalışma, ülkemizde Dalcroze yöntemine yönelik sistematik veya deneysel bir çalışma yapılmamış olduğundan keşfedici bir araştırma yapılması tercih edilmiştir. Genel olarak üç durumda keşfedici araştırmaların tercih edildiği belirtilmektedir.

a)-İncelenmek istenen grup, süreç, etkinlik ya da durum hakkında şimdiye dek hiç sistematik deneysel bir inceleme yapılmamış ya da çok az sayıda çalışma yapılmışsa, b)-ilgilenilen konu esnek bir şekilde betimlenerek incelenmemiş, bu konu hakkında sadece sıkı kontrol altında tahmine yönelik araştırmalar yapılmışsa veya c)-hakkında bilgi sahibi olunan bir konu, bu bilgileri geçersiz kılacak denli değişim geçirdiyse keşfedici araştırmalar tercih edilir. (Stebbins, 2001, Ak: <http://eski.bingol.edu.tr/media/260439/8ArsYon-Bolum8-Arastirma-Yontem-ve-Tekniklerinin-Secimi.pdf>).

Araştırmada, Dalcroze Yöntemine ilişkin bilgi edinmek ve yöntemi tanımak amacıyla izlenen videolardan müzik eğitiminde kullanılan “müziksel algı ve bilgilenme” öğrenme alanına yönelik ne tür çalışmalar yapıldığı anlaşılmaya çalışılmıştır.

Araştırmada, evren ve örneklem bulunmamaktadır. Araştırmada veri toplama aşamasında kaynak tarama yöntemi ile konunun çözümlenmesine yönelik bilgi toplanmıştır. Ardından yine video ortamında paylaşılmış bulunan ve Dalcroze Yöntemini

kullandığı belirtilen uygulama örnekleri incelenmiştir. Bu incelenen videolar arasından koro çalışmalarında kullanılmaya uygun olanlar seçilmiştir. Daha sonra bu örnekler alt problemlerde belirlenen ve “müziksel algı ve bilgilenme” öğrenme alanına yönelik olan uygulamalar açısından değerlendirilerek analiz edilmeye çalışılmıştır. Elde edilen veriler bulgular kısmında ele alınarak, koro eğitiminde kullanılabilir çalışmalar ışık tutmak üzere “müziksel algı ve bilgilenme” öğrenme alanının gerekleri doğrultusunda işlenmiştir.

Araştırmaya veri oluşturan videolar YouTube üzerinden incelenmiştir. Bu videoların farklı çalışma ve etkinlikleri içeriyor olmasına dikkat edilmiştir. Ayrıca etkinliklerin koro eğitimi içerisinde kullanılabilmesi üzerinde durulmuştur. Koro eğitimi içerisinde uygulanması mümkün gözükmeyen videolar araştırma kapsamı dışında tutulmuştur. Bunların yanı sıra her yaş grubu tarafından kolaylıkla icra edilebilecek çalışmalar olmasına özen gösterilmiştir.

Seçilen üç video ve içeriğinde yer alan çalışmalar şu şekilde özetlenebilir:

Çalışmada üç video izlenmiş, bu üç videoda görülen uygulamalar aşağıda açıklanmaya çalışılmıştır.

(<https://www.youtube.com/watch?v=fnjwRHyOD1o>:

Müzik eşliğinde arkadaşıyla yürüme, dans etme, çalınan müziğin pestleşen sesleriyle aşağıya doğru eğilme ve incelen seslerde yukarıya doğru kalkma/tizden peste pestten tize tırmanma oyunu, müziğin yapısına göre vücudu sallama, sıçrama, hareket ettirme oyunu, hulahop ile müziği takip oyunu, hikâye anlatma, müzik eşliğinde arkadaşının eline vurma birlikte ritimlerle oynama, 2/4'lük, 3/4'lük vb. ölçü vuruşlarıyla oyunlar, ritim kalıplarını tanıma çalışmaları, tenis topunu vuruşlara uygun olarak arkadaşına geçirme oyunu, solfej çalışmaları ve sesleri tanıma oyunları, ses dizilerini takip etme mum oyunu, çeşitli ritim çalgılarıyla oyunlar videoda yer almaktadır.

(<https://www.youtube.com/watch?v=cUITkrWwvNQ>:

İkinci videoda, ritim çubuklarıyla 4/4'lük ölçü sayısında vuruşları vurma ve bu vuruşları farklı vuruşlarla devam ettirme, müzik eşliğinde kurdeleyi arkadaşıyla birbirine doğru müziği takip ederek yönlendirme, topu müzik eşliğinde ve müziğin ritmik yapısına uygun olarak vurma, küçük toplarla kendi seslendirdikleri belirli bir müziğe uygun ritim oyunları, yine doğaçlama çalışmaları arasında

olabilecek verilen herhangi bir ses üzerinde belirli bir melodiyi seslendirme, dizilmiş çemberlerin içerisine basarak müzik eşliğinde adım adım yürüme, piyanodan verilen ritim ve armoniye uygun olarak doğaçlama şarkı mırıldanma, müzik eşliğinde grubun üyelerince sıralı bir şekilde aynı hareketi sergileme gibi oyunlar yer almaktadır.

(<https://www.youtube.com/watch?v=CINnzXKUYRg>):

Üçüncü videoda ritim eşliğinde yürüme, verilen işaretle durduğu anda ritmi içinden sayma, aynı çalışmayı müzik eşliğinde yapma, dizileri inici verdiği yerde durma, çıkıcı verildiğinde müzik eşliğinde yürüme, seslerin çıkıcı olduğunda öne doğru yürüme, inici olduğunda geriye doğru yürüme, çıkıcı ezgi seslendirildiğinde ard arda dizilmiş sıra halindeki arkadaşlarının önüne geçme, inici dizi seslendirildiğinde grubun arkasına geçme, aynı ses etrafında dönüyorsa ezgi yerinde dönme, Mozart do majör sonatın K 309 numaralı “rondo” bölümünün solfejini okuma, bu müzik eşliğinde inici ve çıkıcı dizilerini yine grubun önüne ve arkasına geçmeleri yoluyla takip etme gibi çalışmalar yer almaktadır.

BULGULAR VE YORUM

“Müziksel algı ve bilgilenme” öğrenme alanı müzik eğitiminin temel alanlarından biridir ve müzik derslerinde verilen müziğe yönelik temel bilgiler bu alanı beslemektedir. Bu alana yönelik yapılan çalışmalar öğrencilerin müzik okuryazarlığını geliştirmekte, müziğin çeşitli yönlerini diğer öğrenme alanlarıyla ve diğer derslerle bağlantı kurmalarına katkıda bulunmaktadır. Ayrıca genel müzik eğitiminde yer alan bu öğrenme alanı öğrencilerin amatör ve mesleki müzik eğitimi almaları durumunda da çalışmalarında başarılı olmalarına katkı sağlamaktadır. Bu amaçla “müziksel algı ve bilgilenme” öğrenme alanına yönelik çalışma ve uygulamalar çeşitli açılardan irdelenmeye çalışılmış, videolarda gözlemlenen çeşitli konular üzerinden yorumlara gidilmiştir. Dalcroze Yöntemi içerisinde yer alan çalışmalarda “müziksel algı ve bilgilenme” öğrenme alanına yönelik olan öğeler dört başlık altında ele alınmış ve değerlendirilmiştir.

***Dalcroze Çalışmalarında “Müziksel Algı ve Bilgilenme”
Öğrenme Alanına Yönelik Ritim Öğelerine İlişkin Çalışma ve
Uygulamalar***

Müziğin ritmik öğelerine ilişkin çalışma ve uygulamalar şunlardır:

İzlenen uygulama videolarında; ritmik yürüme ve bedensel olarak vuruşları hissetme çalışmaları yer almaktadır. Bu çalışmalarda ritimlerle ilgili kavramlar teorik olarak açıklanamamakta uygulanarak ve hissettirilerek verilmektedir.

1. Öncelikle ritmik öğelerin anlaşılması için öğrencilere kısa açıklamalarla gösterip yaptırma tekniği uygulanarak ön öğrenme gerçekleştirmeleri ve kavramları tanımaları sağlanabilmektedir. Bu ön çalışmalar daha kısa ve öğrencilerin kavramları tanımlarını sağlayıcı basit ve uygulamalı aşamalardan oluşmaktadır.

2. Daha sonra gösterilmiş olan ritmik öğeleri öğrencilerin doğru bir şekilde uygulaması ve başka etkinliklerde kullanabilmesi beklenmektedir.

3. Öğrenci ritmik öğeleri algılayıp uyguladıktan sonra ritmik öğeler zenginleştirilerek öğrencinin algısı geliştirilmeye çalışılmaktadır.

4. Basitten karmaşığa doğru verilen ritmik öğelere çeşitli dans figürleri eklenerek ritmik yapının zihinlerinde daha geniş yelpazede algılanması sağlanmaktadır.

5. Ritmik öğeler hikâye içerisinde kullanıldığında öğrencilerin kolayca uygulayabildikleri gözlenmektedir. Hikâyede öğretmen ritmik öğeleri öğrencilerin düzeylerine uygun olarak kullanmaktadır.

6. Hikâyenin seyrine göre öğrenciler bedenleriyle ritimleri taklit etmekte, vurguları hissetmektedirler.

***Dalcroze Çalışmalarında “Müziksel Algı ve Bilgilenme”
Öğrenme Alanına Yönelik Seslerin Yüksekliklerine Yönelik
Çalışma ve Uygulamalar***

Müzikte seslerin yüksekliklerine yönelik yapılan çalışmalar ve uygulamalar:

İzlenen uygulama videolarında; Kalın seslerde aşağı eğilme veya alt düşmesini ilikleme; İnce seslerde üst düşme, üst dişler; Geniş

aralıklarda atlama ve karşı kıyıya geçme, bir sonraki taşa atlama, uzaktaki taşa atlama; Ezgideki inici ve çıkıcı ezgilerde grubun önüne ve arkasına geçme, aynı eksende devam eden ezgilerde kendi etrafında dönme gibi etkinliklerle gerçekleştirilmektedir.

1. Yükseklik kavramı öğrenciler için sadece işitsel olarak değil görsel olarak da tanıtılmakta öğrencilerin zihninde hareket ve mekân algısı açısından bağlantı kurulması sağlanmaktadır.

2. Seslerin yükseklikleri yine hikâyeye içerisinde ifade edilerek uygulanabilmektedir.

3. Seslerin yüksekliklerine yönelik yapılan çalışmalar yine piyano gerçekleştirilmektedir. Öğrencilerin seslerin ince veya kalınlıklarını hissetmelerini ve bedenleriyle bu hislerini ifade etmelerini sağlamak üzere dans ve oyunlarla uygulanmaktadır.

Dalcroze Çalışmalarında, “Müziksel Algı ve Bilgilenme” Öğrenme Alanına Yönelik Gürlük, Hareket ve İfade Özelliklerine Yönelik Çalışma ve Uygulamalar

İzlenen uygulama videolarında; gürlük ve müzikal ifade çalışmalarının yapıldığı gözlenmiştir.

1. Çocukların piano p, forte f, mezzoforte mf gibi müzikteki vurgu, ifade ve seslerin şiddetine yönelik kavramları algılamalarını sağlamak üzere, ezginin hafif bir sesle yani “p” seslendirildiği yerlerde hareketler küçük ve dar bir alanda gerçekleştirilmiş, “f” seslendirildiği yerlerde daha geniş hareketlerle ve geniş bir mekân kapsayacak şekilde hareket ettikleri görülmüştür.

2. Staccato, legato gibi ifadeye yönelik kavramlar yine hareketler yoluyla ve bedenleriyle ifade edebildikleri kavramlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu uygulama videolarında staccato ezgilerin olduğu bölümlerde ayak uçlarında zıplayan adımlarla yürüdükleri, kısa sürede biten hareketlerden oluştuğu, legato seslendirilen bölümlerde daha birbirine bağlı hareketlerin kullanıldığı ve hareketlerin daha uzun zaman sürelerine yayıldığı görülmüştür.

3. Canlı, neşeli veya üzgün karakterdeki ezgiler majör ve minör yapılar kullanılarak ve seslerin yükseklikleriyle de desteklenerek verilebilmektedir.

Gürlük Terimleri:

Piano, p: Küçülen beden hareketleri ile yapılmaktadır.

Forte, f: Büyüyen beden hareketleri ile yapılabilmektedir, aynı zamanda mekânın geniş aralıklarla kullanılması el ve kol hareketlerinin geniş açılarla açılıp kapanması da gürlük terimlerinde forteye örnek olabilmektedir.

Mezzoforte, mf: Beden hareketlerinin p'dan daha gürlük, f'den daha az gürlükte olmak üzere uygulanmaktadır. Bu çalışmalarda öncelikle p sonra f öğretildiğinde mf daha kolay anlaşılabilir. Beden hareketleri doğal duruş ya da yürüyüş çerçevesinde gerçekleştirilmektedir.

Hareket Terimleri:

Allegro: Çabuk ve neşeli şekilde piyanonun çalınması ya da öğrencilere canlı karakterdeki ritmik hareketler yaptırılması bu hareket terimini algılamalarını ve kavramalarını sağlamada yardımcı olmaktadır.

Moderato: Orta hızda çalınarak ya da söylenilerek, normal yürüyüş temposu kullanılarak anlaşılması sağlanmaktadır.

Andante: Ağırca, oldukça yavaş anlamında kullanılır. Bu terimin kullanıldığı çalışmalarda yavaş hareket eden hayvanlar, yavaş hareketler yer almaktadır.

İfade ve Teknik Terimler:

Cantabile: Şarkı söyler gibi çalmak ya da söyletmek

Dolorose: Üzgün ve ağlamaklı çalmak ya da söyletmek

Dramatico: Çarpıcı ve abartılı duygu şovu ile etkileyici ile çalmak ya da söyletmek

Legato: Sorunsuz ve bağlantılı çalmak

Legiero: Hafifçe çalmak ya da söyletmek

Tranguillo: Sakin ve huzurlu çalmak ya da söyletmek

Staccato: Kesik kesik çalarak ya da söylenilerek

1. Piano, forte ve mezzoforte kavramlarına yönelik çalışmalar yürüme çalışmaları içerisinde kullanılmakta, vurgular havaya yumruk atma, yerinde yükseğe zıplama, ayağı yere vurma biçiminde uygulanmaktadır. Ayrıca hikaye içerisinde sessizce uykuya dalma,

aniden uyanma, sesleri dinleme, kapı çalma vb. oyunlarla gerçekleştirilmektedir.

2. Canlı müziklerde hızlı hareket, daha yavaş tempolarda havada süzülen hareketler,

3. Müzikte hissettikleri gülümseme, ağlama veya hissettirdiği duyguları yüz ifadeleri ile yansıtmaya gibi etkinlikler gerçekleştirilmektedir.

Tablo 1. Dalcroze Yönteminin Uygulamalı Çalışmalarında Kullanılan Materyal ve Malzemeler

Vücut hareketleri	Dans, Yürüyüş, Zıplama, El Çırpma, Dönme
Çalgı toplulukları	Def, Zil, Ksilofon
Ritmik jimnastik	Top, Kurdele, Çubuk, Balon, Plastik Şişe

Kullanılan bu materyaller ve malzemeler yaş gruplarına göre değişim göstermektedir.

Kullanılan bu materyallerin Dalcroze Yöntemi içerisinde anlam kazanması ve uygulama aşamasında bireyin kendini ifade etmesine yardımcı olmaktadır.

Vücut hareketlerinde dans, yürüyüş, zıplama el çırpma ve dönme başlıca elemanlarıdır. Bunlar kullanıldığında öğrencilerin ifade gücü gelişmektedir.

Ritim çalgıları yapılan çalışmalarda yer almaktadır ve öğrencilerde etkili bir öğrenme sağlamak üzere farklı ritim çalgıları kullanılabilir. Ritmik jimnastik hareket malzemelerine bakıldığında top, kurdele, çubuk vardır. Bu malzemeler oldukça kolay temin edilebilen her yerde rahat bulunabilen ve kullanıldığında güzel estetik görüntü oluşturan malzemeler olarak dikkati çekmektedir. Eğitiminin yapacağı çalışmalarda farklı malzemelere de yer verilebilir.

Koro Çalışmalarında Dalcroze Yönteminin Uygulanması

Koro çalışmalarında Dalcroze Yöntemi, öğrencilerin müziğin karakterini anlamaları, ritmik yapıyı derinlemesine hissetmeleri, diğer öğrenciler ve koro şefi ile daha iyi bir eşgüdüm içerisinde eserleri seslendirmeleri açısından yararlı görülmektedir.

Öğrenciler müzikal yapıdaki seslerin yüksekliklerini fark etmekte, hızlı veya yavaş tempoları hissetmekte, ritmik yapıyı kolayca algılayabilmekte ve müziğin yapısına kolayca uyum sağlayabilmektedirler.

Eserlerin yapısı içerisinde yer alan ifadeyi bedenleriyle algılamakta ve seslendirdikleri eserlere kolayca yansıtabilmektedirler.

Yine eserlerin form yapısını ve ritmik yapıda ya da ezgisel yapıdaki değişiklikleri kolayca algılayarak eserleri kısa sürede hatırlamaları ve unutmamaları sağlanabilmektedir.

Koroda yapılabilecek etkinlik ve uygulamalar ise şöyle sıralanabilir:

Yürüme çalışmaları, müziğin karakterine uygun olarak yapılabilecek dans ve seslendirilen eserlerin form yapısından yola çıkan danslar etkili bir seslendirime katkı sağlayabilir. Koro çalışmalarında, koronun seslendireceği eserler kullanılabilceği gibi farklı türden müziklere de yer verilebilir. Piyano eşliğinde çeşitli müzikal ifadelere göre hareket etmeleri sağlanabilir. Bu çalışmaların uygulanması sırasında Dalcroze Yönteminin kullanılacağı düzey belirlenmeli ve buna göre uygulamalar şekil almalıdır. Yapılacak olan çalışmalarda kullanılacak materyaller belirlenmeli ne tür hareketlerin yaptırılacağı eğitimci tarafından önceden planlanmalı ve bir ön hazırlığa başvurularak daha kolay algılamaları sağlanmalıdır. Bu uygulamaların çeşitlendirilerek her yaş kademesinde ve engelli bireylere uygulanabildiği de yine videolarda gözlenmiştir. Korolarda uygulanabileceği ve gerek şarkıların öğretilmesi öncesinde, öğretilme aşamasında ve öğretildikten sonra uygulanabileceği anlaşılmıştır.

Kurdele, ip, top vb materyallerle ritim çalışmaları. Diğer bir uygulama ise yine iki kişi arasında olacak şekilde uygulanabilir. İki kişinin iki ucundan tuttuğu bir kurdele ya da kalın bir ip verilir ve ritmin akışına göre önce biri sonra diğeri ipi ya da kurdeleyi kendine doğru çekerek ritme uyarlar ve birlikte hareket ederek müziğe katılmaları sağlanır. Bu tür bir çalışma koro eserlerinde ritmi aksatmadan ve grup ile uyumlu bir seslendirme becerisi kazandırmada çevresini hissetme ve çevresindeki bireylerle uyum içerisinde bir seslendirme gerçekleştirmelerinde yardımcı olabilir.

Diğer önemli çalışma öğrencilerin eline hulahop verilerek her ölçüde çevirmeleridir ve her ölçüde bunu tekrarlamaktadırlar. Bu çalışma koro eserlerinin seslendirilmesinde vuruşları ve cümleleri fark etmelerine yardımcı olabilir. Bu çalışma yine iki kişi arasında

biri vuruşu diğeri kendisine verilen ritimlerin vurulması ile de gerçekleştirilebilir ve koro eserlerinin seslendirilmesinde diğerk grupları dinleme ve ritmik yapıyı muhafaza etme becerisi kazandırmada etkili olabilir. Bu çalışmalar çeşitlenerek gelişip değişim gösterebilmektedir. Bunu farklı bir materyal ile yine uygulamak mümkün olacaktır. Örneğin yine her bireyde bir top olacak şekilde her vuruşta ya da ölçü başlarında yere vurularak ritmi hissetmeleri sağlanabilmektedir. Bu çalışma koro eserlerinde ritmik yapıyı muhafaza etme ve diğerk bireyleri dinleyerek eşgüdüm içerisinde seslendirme becerisini geliştirmelerine katkıda bulunabilir.

Küçük çubuklarla yapılan çalışmalar: İki küçük çubuk verilerek her vuruşta birbirine vurmaları istenir. Bu vuruşlarda hafiften güçlüye ya da güçlüden hafife doğru forte, piano veya crescendo gürlük terimlerini uygulamaları gerçekleştirilmektedir. Bunu yapabiren bireylerin diğerk çalışmada piyanonun sustuğu yerde elleriyle birine dokunmaları istenebilmektedir. Bu çalışma sadece bedenini kullanmayı ve ritmi hissetmeyi değil aynı zamanda dikkatli işitmeyi ve koordinasyonu sağlayabilmektedir. Ritim çubukları grubu yönlendiren kişi tarafından çalınarak verilirken adımlar vuruşları hissetmelerini sağlamaktadır. Koroda bu çalışmalar öğrencilerin, eserlerin ritmik yapısına uyum sağlamalarını, küçük zamanlı ritimleri eşgüdüm içerisinde gerçekleştirmelerini sağlamaktadır. Koro üyeleri ve koro ile şef arasında etkili bir iletişim kurmaya yardımcı olabilir.

Bir müzik eseri eşliğinde dans etme veya hareket etme: Öğrencilerin tanımaları istenen ritim kalıplarının kullanıldığı ve özenle seçilmiş bir müzik eseri seçilir ve bu eseri dinlerken yürüme hareket etmeleri ve müziğin içerisinde geçen ritimleri dans ve hareket yoluyla ifade etmeleri istenir. İkinci bir uygulamada aynı müzik eşliğinde kurdele, eşarp, top gibi materyalleri havaya atabilirler, bir başka uygulamada yine aynı müzik eşliğinde ellerindeki uygun materyalleri birbirlerine atarak oynayabilirler. Bu çalışmalar sırasında ilk uygulamalarda hareketlerin diğerk öğrencilerle eşgüdümlü olmadığı görülebilir. İlerleyen süreçte ise bu eşgüdüm geliştiğinde, bütün öğrencilerin ellerindeki eşarp, top veya kurdeleyi aynı anda havaya attıkları ya da savurdıkları, yürüyüşlerde bütün adımların aynı anda gerçekleştirildiği, hareketlerin bütün bir toplulukta benzer şekilde gerçekleştiği görülebilir. Bu çalışmanın koro içerisinde eserlerin seslendirilmesine ritmik uyum ve beraberlik, dikkat ve koro şefi ile etkili bir uyum, müziğin dinamiklerine eşgüdümlü bir şekilde uyum olarak yansıtacağı düşünülmektedir.

Seçilmiş bir müzik eserini dinlerken bedenini ve müzikal öğeleri ifade etmek üzere yere yaklaşan hareketler (hafif) p'yu ifade ederken, yukarıya doğru yükselen ifadeler mf ve tam olarak bedenin ayakta duruş halindeki konumu ise f 'yi temsil etmektedir ve öğrencilerin eser içerisinde hafif pasajlarda aynı anda hafifçe eğildikleri ve güçlü seslendirdikleri pasajlarda daha dik bir duruş ile müziği ifade ettikleri görülebilir. Bu şekilde yapılan uygulamalar öğrencilerin teorik bilgilerle öğrenmek yerine doğrudan uygulamaya geçebilmelerini sağlamaktadır. Böylece bu çalışmaların koroya eser seslendirirken müzikal dinamikleri daha kolay hissetme ve gerçekleştirme ve bu dinamikleri diğer koro üyeleriyle aynı anda gerçekleştirme biçiminde yansması mümkün olabilmektedir.

Aynı eserin farklı tempolarda seslendirilmesiyle hareket etme çalışmaları: Öğrencilere piyanodan bazı ezgiler ya da şarkılar çalınarak onların şarkıyı ve müziği bedenlerinde hissetmeleri algılamaları ve buna bağlı olarak hareket etmeleri sağlanabilir. Öncelikle yavaş şekilde çalınan ezgi birkaç ölçü tekrar ettikten sonra orta hızda çalınarak ilerlemeli daha sonra hızlı çalındığında öğrencilerin yavaş, orta hızı bildikleri ve hissettikleri için hızlıyı algılamaları daha kolay ve eğlenceli olabilmektedir. Öncelikle yavaş şekilde çalınan ezgi birkaç ölçü tekrar ettikten sonra orta hızda çalınarak ilerlemeli daha sonra hızlı çalındığında öğrencilerin yavaş, orta hızı bildikleri ve hissettikleri için hızlıyı algılamaları daha kolay ve eğlenceli olabilmektedir. Müzikal öğeleri ve ifadeleri çeşitli bedensel hareketlerle yerine getirebilirler. Örneğin, önce koşarak daha sonra kuğu şeklinde dans edilerek ritim ve ifade terimleri uygulanabilir.

Bazı terimlerin öğretilmesi uygulamalarla daha kolay gerçekleşmektedir. Bunlardan biri olan staccato kavramı tanıtılırken öğrenciye her vuruşta zıplaması veya parmak uçlarında seken adımlarla yürümesi gibi çalışmalar bu öğelerin kavranmasını kolaylaştırabilir. Legato kavramında ise öğrenciden ellerini bir balerin gibi sağa sola yavaş hareketlerle sallaması istenebilir böylece legato bağlı seslendirme çalışmalarına örnek olabilir. Bir başka çalışma yere konulabilecek çemberler üzerinden atlama çalışmasıdır. Staccatoların yoğun bir şekilde kullanıldığı bir müzik eşliğinde de bu çalışmalar uygulanabilir. Legato için videolarda yer almamakla birlikte verilebilecek bir diğer örnek ayaklarla çizilen daire hareketleri olabilir. Bu çalışmalar koroya hece bağlarının ve müzik cümleleri arasındaki ilişkilerin daha kolay kurulması biçiminde yansıtılabilir.

Yukarıda sıralanan çalışmalar daha çok bireysel olarak yapılabilir, iki öğrencinin karşılıklı hareket etmeleri biçiminde uygulanabilir veya koro içerisinde serbest bir şekilde birbirleriyle etkileşim içerisinde doğaçlamaya da imkân tanıyacak şekilde çalışılabilir. Örneğin iki kişinin elinde bir top olacak şekilde her vuruşta karşıdaki kişiye atması biçiminde yapılmaktadır ve bu çalışma karşılıklı etkileşimi sağlayacak türdendir ve iş birliği içerisinde öğrenmeye teşvik edebilmektedir. Bu çalışmalar koro eserlerinin seslendirilmesinde diğer bireylerle eşgüdümü seslendirmeyi ve birbirlerini dinlemeyi sağlayabilir. Yaşı küçük ya da becerileri daha düşük düzeyde olan bireylerin yapabileceklerine göre bir düzenleme yapılması dikkate alınmalıdır.

Doğaçlama çalışmaları: Diğer bir eğlenceli çalışma ise öğrencilere doğaçlama hareketler ile yine bedenini kullanmayı ve ifade gücünü arttırmayı öğretebilmektedir. Grup içerisinde verilen bir hareketin diğer üyelerce farklı bir şekilde ifade edilmesi, değişik hareketlere dönüştürülmesi mümkündür. Koro içerisinde eserleri yorumlamayı, koro şefinin ayrıntılı bir şekilde eserde ne istediğini açıklamaya gerek kalmadan koro üyelerinin eserin özelliklerini fark edebilmelerine olanak sağlayan ve koro üyelerini özgürleştirirken, koro şefini de rahatlatan çalışmalar olduğu düşünülmektedir.

Aynı hareketin grubun bir üyesinden başlayıp diğerlerinin sırayla aynı hareketi tekrar etmesiyle gerçekleştirilen çalışmalarda hareket grubun başında ve sonunda bulunan kişilerce değiştirilerek doğaçlama yapılabilir. Her hareket diğer bireylerce eşit zaman aralıklarıyla gerçekleştirilirken bireylerin birbirlerinin hareketlerini büyük bir dikkatle takip etmelerini sağlamaktadır. Bu çalışma koro eserlerinin takibini, eşliği ve müzik esnasındaki bütün elemanları dikkatli bir şekilde takip edebilmeyi ve koro üyeleri arasındaki iletişimi güçlendirecektir.

Öğrencilerin üçerli dörderli gruplar halinde arka arkaya sıralandıkları çalışmalarla önce öğretmenin kendi sesiyle inici ve çıkıcı seslerden oluşan ezgiler vermesi yoluyla bu ezgilerin özelliğine göre öne ya da arkaya doğru hareket edebilirler. Ezgi içerisinde sesler aynı düzlemde devam ediyorsa veya çıkıp ya da inip geri dönüyorsa öğrenciler kendi etraflarında dönerler. Böylece seslerin yüksekliklerine göre hareket etmeleri ve seslerin tizleşip pestleştiğini ayırt etmeleri sağlanabilir. Bu çalışma dikkat ve eşgüdümü sağlayıcı, ezgilerdeki inici çıkıcı veya aynı sesleri tanımlarını sağlayıcı bir çalışmadır. Koro eserlerinde ezgisel yapıları ve cümleleri daha iyi

algılamalarına, inici çıkıcı aralıkları kolayca fark etmelerine yardımcı olabilir. Böylece eserlerin öğrenilme süreci kısalabilir, ezbere seslendirmelerine katkıda bulunabilir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

İzlenen videolardan görüldüğü kadarıyla Dalcroze Yöntemi uygulamalarında çeşitlilik barındıran ve müziğin algı ve bilgilenmeye yönelik elementlerini hem eğlenceli hem de oldukça kolay ve uygulamalı bir şekilde kazandıran bir yöntem olarak koro eğitiminde de kullanılabilir. Koro müziğine oldukça değerli katkılarda bulunabilir.

Bu yöntemle yetişen bireylerin birçok müziksel terimi kavrayıp koro eserlerinin seslendirilmesinde daha başarılı olabilirler ve koro müziğine bireysel katkıları çok daha fazla gerçekleşebilir.

İzlenen videolardaki workshoplarda, Dalcroze Yönteminin müzik eğitiminde kullanımının öğrencilerin ritmik algılarını geliştirdiği, müzikle ilgili öğeleri beden ve hareket yoluyla kavrayabilmelerine yardımcı olduğu görülmüştür. Buna bağlı olarak koro üyelerinin de müziğin ritmik yönünü çok daha kolay algılamalarını sağlayacağı, koro şefiyle ve koronun diğer üyeleriyle şarkının seslendirilmesi sırasında çok daha kolay iletişim kurabilecekleri düşünülmektedir.

İzlenen videolarda yapılan çalışmalarla, Dalcroze Yönteminin bireyler içerisinde farklılaşmayı ortadan kaldırdığı, beraber hareket etmeyi sağladığı ve birliği beraberliği en alt yaş grubundan itibaren kavratıp diğer yaşam alanlarında da bunu kullanmalarına katkıda bulunduğu gözlemlenmiştir. Bu yönü koro eğitiminde kullanılmasının öğrenciler arasındaki birlik beraberliği ve koro üyeleri arasındaki iletişimi güçlendireceği düşünülmektedir.

Dalcroze Yönteminin gerek farklı yaş alanlarında kullanılmasının ve gerekse müziksel algı ve bilgilenme öğrenme alanına yönelik eğitimi bedenini kullanma yoluyla kazandırması bu yöntemin koro eğitimi açısından da etkili bir yöntem olacağı sonucuna ulaştırmaktadır. Ayrıca videolar öğrencilerin doğaçlama yapmalarına olanak sağlandığını göstermektedir ve bu yolla koro üyelerinin kendilerine güvenlerine de katkı sağlayacak bir yöntem olduğu düşüncesini ortaya koymaktadır. Öğrencilerin kendilerini ifade edebilmesini, özgür hissetmelerini ve farklı bakış açıları

kazanmalarını sağlayan Dalcroze Yönteminin koro eğitimi açısından da önemli fırsatlar sunabileceği düşünülmektedir.

Müzik eğitiminde kullanılan Dalcroze Yöntemi öğrencilerin akademik başarısını artırmakta, diğer bireylerden farklı olarak bedenlerini fark etmeleri ile koro gibi sese dayalı bir alanda bu bedensel desteği çok daha iyi kullanabilecekleri düşüncesini de ortaya koymaktadır. Bedenlerini ritmik unsurlar yoluyla hisseden öğrencilerin sesle ilgili kaslarına olan desteklerini arttıracığı, beden ve ses arasında dengeli bir iletişim kurulmasına yardımcı olacağı düşünülmektedir. Ayrıca bu farkındalığın sadece akademik anlamda değil sosyal yönden de katkısının olacağı anlaşılmaktadır.

Videolar yoluyla incelenen Dalcroze Yönteminin koro eğitiminde kullanılabileceği anlaşılmıştır. Bu yöntemin kullanıldığı koro çalışmaları üzerinde bir başka çalışma gerçekleştirilebilir, deneysel çalışmalarla yöntemin koro üyeleri üzerindeki etkisi araştırılabilir.

Okulöncesi, ilkokul, ortaokul, lise ve özel eğitim gerektiren çocukların eğitiminde ve koro içerisinde bu yöntemin sıklıkla kullanılabileceği düşünülmektedir.

Okul öncesinde de kullanılan bu yöntemin eğitimle ilgili diğer alanları besleyeceği düşünüldüğünden küçük yaşlardan itibaren bu yöntem daha aktif hale gelmesinin yararlı olacağı sanılmaktadır.

Dalcroze Yönteminin daha verimli olabilmesi için öğretmen kılavuz kitaplarında da bu yöntem ve tekniklere ait temel bilgiler yer almalıdır ve yer alan bu bilgilerin açıklaması bilmeyen eğitimciler için hizmet içi eğitim verilerek öğrencilere ulaşması sağlanmalıdır.

Bu yöntemin koro çalışmaları içerisinde kullanıldığında müziksel algı ve bilgilenme öğrenme alanını besleyeceği, buna bağlı olarak koro üyelerinin hareket ve müziğin dinamiklerini kolayca kavrayabilecekleri ve hissedebilecekleri düşünülmektedir. Ayrıca yöntemin koro eğitiminde, seslendirilen eserlerdeki ritmik yapıyı kolayca kavramalarını ve eserlerdeki ifadeleri çok daha etkili bir şekilde gerçekleştirebilmelerine olanak sağlayacağı için kullanılması önerilmektedir. Öte yandan bu çalışmaların korolarda uygulanarak ve denenerek yeni araştırmalar yapılması da gerekli görülmektedir.

KAYNAKÇA

- Abramson, R. M. (1980). Dalcroze-Based Improvisation. Music Educators Journal, Vol. 66, No. 5 (Jan., 1980), Sage Publications.
- Caldwell, J. T. (2012) Expressive Singing: Dalcroze Eurhythmics for Voice. Glenn Street Press, Mount Pleasant, Michigan.
- Daley, C. (2012). A Whole-Body Approach to Choral Teaching and Learning: Dalcroze Eurhythmies in Action in the Choral Context . Canadian Music Educator. Winter 2012.
- Erdal, G. (2005) Müzik Öğretim Yöntemlerinden Dalcroze Metodu ve Kullanımı. Erciyes Üniversitesi GSF. Müzik Sempozyumu.14-16 Nisan 2005. Kayseri.
- Esmegül, P. ve Çaydere, Ö. T. (2015) “Müzik Öğretim Yöntemi Konulu araştırmaların İncelenmesi”. Akademik Bakış Dergisi. İktisat ve Giriřimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat, Kırgızistan.
- Gürgen, E. T. (2006). “Müzik Eğitiminde Yaratıcılığı Geliştiren Yöntem ve Yaklaşımlar.” İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi Cilt:7. Sayı:12.
- Jaques-Dalcroze, E. (1912) The Eurhythmics of Jaques-Dalcroze. Introduction by: Prof. M. E. Sadler. Çev: P&E Ingham. Boston: Small Maynard and Company.
- Merwe, V. d. (2015) The first experiences of music students with Dalcroze-inspired activities: A phenomenological study. Psychology of Music 2015, Vol. 43(3) 390–406.
- Özmenteş, G. ve Bilen, S. (2005). “Dalcroze Eurhythmics Öğretiminin Müziksel Beceriler, Müzik Dersine İlişkin Tutumlar Ve Müzik Yeteneđine İlişkin Özgüven Üzerindeki Etkileri”. İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi Cilt:6. Sayı:10.
- Tunçer, D. Ö., Doğrusöz, N. (2013). “36-72 Aylık Çocuklar ile Dalcroze Yaklaşımı: Oyun Örnekleri”. Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi. Sayı. 36.Haziran. İktisat ve Giriřimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – Kırgızistan.

Türkmen, E. F. (2016) Müzik Eğitiminde Öğretim Yöntemleri.
Ankara: PegemA Yay. (2.Baskı).

İnternet Kaynakları

Manifold, L. H. (2008). Dalcroze and Voice.
http://manifoldmelodies.com/docs/Manifold_Dalcroze_voice.pdf (Er.Tar: 19.05.2018)

<https://www.youtube.com/watch?v=fnjwRHyOD1o>: (Erişim tarihi: 14.03.2018).

<https://www.youtube.com/watch?v=cUITkrWwvNQ>: (Erişim tarihi: 14.03.2018).

<https://www.youtube.com/watch?v=CINnzXKUYRg>: (Erişim tarihi: 19.03.2018).

<http://eski.bingol.edu.tr/media/260439/8ArsYon-Bolum8-Arastirma-Yontem-ve-Tekniklerinin-Secimi.pdf> (Erişim tarihi: 18.05.2018)